

Bredband även i glesbygd

LOKAL

-tidningen

Vem vill inte ha snö som lyser upp i mörkret?

Sidans 2

En del av Tidningar i Norr AB • V 35 • 1 september 2021 • Årgång 13 • Lösnummerpris: 20 kronor

A-POSTTIDNING

DOROTEA • LYCKSELE • MALÅ • SORSELE • STORUMAN • VILHELMINA • ÅSELE

Kunskapsbristen om sköldkörteln är stor

Det finns stora brister i kunskapen om sköldkörtelsjukdomar och många vill att vården ska bli mer individanpassad. – Forskningen ligger efter. Mörkertalet är stort eftersom en del av symptomen för sköldkörtelsjukdomar liknar de för andra sjukdomar och därför kan det bli svårbedömt, säger Raina

Bolmstedt, ordförande i Sköldkörtelföreningen i länet. Carina Olofsson är en av många som fick problem med sköldkörteln efter att ett radioaktivt regn föll över Åsele, en av flera konsekvenser efter olyckan i Tjernoby 1986.

Sidorna 4-5

Vårdhjälp via drönare

Sidans 8

Råstrand blev deras dröm

Sidans 10

Vildmarkståg med ångkraft

Sidans 14

Lotta målar i björnhägn

Sidans 17

Historier om nybyggarna

Sidorna 20-21

FOTO: BRITTA STENBERG

Lämnade Kabul i sista minuten

Naija Amiri och hennes familj från Malå var i Afghanistan när taliberna kom. Nu berättar hon om upplevelserna från Kabul, svårigheten att ta sig därifrån och hur nära det var att de hamnat mitt i bombexplosionen på Kabuls flygplats.

Sidans 6

Ny eller begagnad bil

www.nordemansbil.se/nya-och-begagnade-bilar

0950-237 56 Håkan alt. 0950-237 88 Fredrik

Nordemans Bil

En drönare som utvecklas för att klara tunga transporter längs kortare flygsträckor visades upp under fredagens evenemang vid flygplatsen i Gunnarn.

Foto: ALLAN FJÄLLSTRÖM

Ojar Melefors, SVA, Ola Norman, Försvarsmakten och Lennart Melin, SVA, visar upp en drönare som utvecklas för att söka rätt på smitta.

Per Ödling, professor i telekommunikation, tror att framtidens teknik kommer att utvecklas och tas i bruk i glesbygd före tätorter och städer.

Drönare ett lyft för glesbygden

STORUMAN. Drönare kan redan i dag användas för enklare transporter över kortare avstånd i glesbygd. I fredags hölls ett event vid Gunnarns flygfält där drönare som kan användas inom både jord- och skogsbruk samt civilförsvaret visades upp. Det finns också långtgående planer på att använda drönare för transport av medicinska prover inom vården i Storuman.

Eventet "Vården kan komma" som anordnades vid flygplatsen i Gunnarn i fredags av Region Västerbotten, Storumans kommun, Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA, Fokus Patent, Energimyndigheten och Vinnova, handlade i stor utsträckning om att lyfta fram hur sjukvården i glesbygd både kan bli bättre och effektivare genom att

använda ny teknik och nya arbetsätt.

Det handlar inte enbart om att ställa iordning hälsorum ute i byarna dit folk kan vända sig för enklare provtagningar eller undersökningar, utan också om att utveckla nya produkter som gör det möjligt att till exempel ta prover som analyseras på plats och skickas via internet till läkare.

Glesbygdsmedicinskt centrum i Storuman har sedan en tid drivit utvecklingen framåt och numera finns det också flera bolag som satsar på att ta fram nya produkter.

Under dagen visades till exempel drönare upp som utvecklats både för att kunna transportera medicin eller prover mellan hälsorum och sjukstugor och drönare försedda med värmekameror eller utrustning för att spåra smittade djur på lantbruk.

– Vi samarbetar med försvarsmakten om att utveckla drönarteknik för att kunna med hjälp av luftprovtagare spåra smittor som till exempel mul- och klövsjuka vid en gård. Vi kan också använda oss av värmekamera för att hitta

djur i skogen som kan vara smittade, berättar Lennart Melin, vid Statens veterinärmedicinska anstalt, SVA.

En smitta som nu nått Europa och som kan vara på väg mot Sverige heter afrikansk svinpest.

– Smittan sprids med matrester. Den kom från Madagaskar och har spritts vidare över världen. Upptäcks smittan måste alla djur slaktas. I Sverige skulle det bli svårt att stoppa sjukdomen om den når våra vildsvin, säger Lennart Melin.

Ett utbrott i Sverige skulle få stora ekonomiska konsekvenser. Med hjälp av drönare kan man övervaka vildsvinen och möjligen hinna stoppa sjukdomen i tid.

Under dagen visades också en drönare upp som utvecklats för tyngre frakter på kortare sträckor.

Det handlar om upp emot 30 kilo som kan flygas cirka 2 mil. Till exempel kan den användas för besprutning av åkrar eller besöksområden. Det går också att frakta till exempel mat eller annan nödutrustning kortare sträckor.

På plats fanns också en drönare som längre fram i höst är tänkt att användas för att flyga prover från hälsorummen i Slussfors och Gunnarn till sjukstugan i Storuman. Operatören hade dock insjuknat så drönaren kunde inte flygas under dagen.

Under förmiddagen fanns också ambulanshelikoptern på plats. Den kommer efter årsskiftet att bytas ut eftersom sex regioner, där ibland Västerbotten, startat ett regionförbund kallad Svensk luftambulans, SLA. Länets ambulanshelikopter kommer att fortsatt vara placerad i Lycksele.

Per Ödling, professor i telekommunikation vid Lunds universitet, ser både drönare och självkörande fordon som en framtidsfråga som kommer att först utvecklas i glesbygd och sedan successivt tas i bruk i större städer.

– Här i norr sker utvecklingen medan storstäderna har svårt att klara omställningen, säger Per Ödling.

ALLAN FJÄLLSTRÖM

Bredband även i glesbygd

STORUMAN. Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Dorotea kommuner ingår i ett nytt projekt som drivs av Luleå tekniska universitet där man tittat på möjligheten att bygga bort luckor i bredbandsnätet i glesbygd. – Målet är att folk ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige och då måste alla få tillgång till bredband, säger Annika Svensson, projektledare.

Coronapandemin har inneburit att fler jobbar hemifrån och är i behov av uppkoppling mot internet,

antingen via fasta förbindelser eller mobiltelefoner.

– Det går inte att bygga fiberuppkopplingar överallt och då behövs mobila bredbandsuppkopplingar, säger Annika Svensson.

Projektet är tvåårigt och startade i februari i år. – Vi tittar bland annat på utveckling av master som når mycket längre än traditionella mobilmaster. Det finns också lösningar där man skapar ett mindre mobilnät med 2G och 4G på en plats med hjälp av så kallade hotspots-bodar, säger Annika Svensson.

Sedan tidigare har man byggt upp sådana bodar på vissa platser längs Kungleden där det inte har funnits någon täckning.

– Vi har tre bodar längs Kungleden och samarbetar med samebyar som är i behov av större mobilnät. I projektet där de fyra kommunerna i Västerbotten ingår så handlar det inte om att fysiskt bygga bort alla luckor i nätet. Vi inriktar oss på att hitta lösningar och testerna utförs främst längs Kungleden och Lapplandsleden som sträcker sig genom kommunerna, säger Annika Svensson.

Hon leder också ett annat uppmärksammat projekt, där Storuman är först i landet med ett fungerande 5G-nät i Storumans sjukstuga. 5G-nätet har nyligen startats och kommer att ge möjlighet för företag att testa produkter inom sjukvården. Det kan handla om till exempel madrasser som har inbyggda sensorer och kan känna av en patients rörelser i sängen. Praktiskt skulle utrustningen kunna hjälpa personal med att förhindra att patienter vandrar runt nattetid, vilket kan orsaka fallskador.

ALLAN FJÄLLSTRÖM

Annika Svensson, projektledare vid Luleå tekniska universitet, jobbar med att lösa bredbandsfrågan i glesbygd.

Foto: ALLAN FJÄLLSTRÖM